

Επιδείνωση στα δημοσιονομικά της Ελλάδας
– Στον αέρα η πέμπτη δόση του δανείου

Ο Ολι Ρεν σηκώνει ψηλά τα χέρια

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ:

ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΚΑΡΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Στον αέρα φαίνεται αυτή τη στιγμή να είναι η πέμπτη δόση του δανείου των 110 δισ., ύψους 8,7 δισ. ευρώ (+3,3 δισ. από το ΔΝΤ), καθώς ο αρμόδιος για τα οικονομικά επίτροπος της Ένωσης Ολι Ρεν προσανατολίζεται να μην πάρει θέση (αρνητική ή θετική) για την εκταμίευσή της και να παραπέμψει την απόφαση στο Συμβούλιο Υπουργών.

Όπως εξηγούν στελέχη της Κομισιόν και συνεργάτες του επιτρόπου, μέχρι τώρα η τρόικα προέβιαι σε αξιολόγηση της κατάστασης στην Ελλάδα ανά τρίμηνο και με βάση τα ευρήματά της εις η γ ο ύ -

Η μαύρη τρύπα στο πρώτο τρίμηνο του 2011 ήταν 2,2 δισ. και ίσως φθάσει τα 8 - 5,8 δισ. τον Ιούνιο

νταν την εκταμίευση της κάθε δόσης – όπως επίσης και τα επόμενα βήματα που όφειλε να κάνει η ελληνική κυβέρνηση για να επιτευχθούν οι στόχοι του Μνημονίου. Τώρα όμως, όπως υποστηρίζουν, η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας έχει επιδεινωθεί τόσο πολύ ώστε – εάν δεν υπάρξουν θεαματικές αλλαγές – τον Ιούνιο η κατάσταση να θεωρείται μη αναστρέψιμη. Ετσι, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, ο κ. Ρεν έχει αποφασίσει πως εφόσον επιβεβαιωθούν οι δυσμενείς προβλέψεις θα απευθυνθεί στο Συμβούλιο, από το οποίο έχει λάβει και την εντολή της «επιτήρησης», ζητώντας από αυτό να λάβει την ευθύνη της απόφασης. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της

Κομισιόν, το πρώτο τρίμηνο του 2011 η μαύρη τρύπα στην ελληνική οικονομία ήταν της τάξης των 2,2 δισ., προερχόμενη κυρίως από υστέρηση στα έσοδα αλλά και από υπέρβαση των δαπανών. Επιπλέον, σύμφωνα με τους Κοινοτικούς, «τώρα πια εξαντλούνται τα περιθώρια άμεσων διορθώσεων» – εν ολίγοις, η απόδοση των μέτρων που ελήφθησαν, φοροεισπρακτικά και οριζόντιες περικοπές δαπανών, έχουν εξαντλήσει τη δυναμική τους και δεν μπορούν να αποδώσουν καλύτερα αποτελέσματα.

ΥΦΕΣΗ - ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ. Οι ίδιοι παράγοντες υποστηρίζουν ότι η ύφεση σε συνδυασμό με την έλλειψη διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες «είτε δεν έγιναν είτε έγιναν μισές, όπως η απελευθέρωση των επαγγελμάτων, είτε θεσμοθετήθηκαν αλλά δεν εφαρμόστηκαν», επιδεινώνουν το δημοσιονομικό έλλειμμα με αποτέλεσμα να οδηγείται η ελληνική οικονομία τον Ιούνιο σε δεινή θέση.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς στελεχών της ομάδας του κ. Ντερουζ, η μαύρη τρύπα στα τέλη Ιουνίου θα είναι της τάξης των 4,8 - 5,8 δισ. ευρώ. Εάν σε αυτά προσθέσει κανείς και τα σχεδόν 2,7 δισ. που απορρέουν από την αναθεώρηση του ελλείμματος περίπου στο 10,6% για το 2010 προκύπτει το δυσθεώρητο ποσό των 8,5 δισ. ευρώ στα μέσα της χρονιάς. Για την κάλυψή του, όπως λένε στις Βρυξέλλες, δεν επαρκεί ούτε η σκλήρυνση των μέτρων που ήδη προβλέπεται στο Μνημόνιο, ενώ έκτακτα μέτρα θα βυθίσουν τη χώρα ακόμη πιο βαθιά στην ύφεση.

Ο επίτροπος Οικονομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ολι Ρεν

ΤΟ 2012 ΛΟΓΩ ΤΟΥ ΠΙΘΑΝΟΥ ΑΔΙΕΞΟΔΟΥ ΜΕ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Νέο δάνειο ή αναδιάρθρωση υπό την εποπτεία της Κομισιόν

Λίγες μόλις μέρες μετά την «ιστορική» Σύνοδο Κορυφής, τόσο οι αγορές όσο και οι αναλυτές φαίνεται να προεξοφλούν πλέον ανοικτά την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους της Ελλάδας – μάλιστα, αρκετοί παράγοντες υποστηρίζουν ότι η αναδιάρθρωση δεν αποκλείεται και για άλλες χώρες της περιφέρειας. Ωστόσο, είναι η πρώτη φορά που στελέχη της Κομισιόν παραδέχονται στις συζητήσεις τους ότι υπάρχει περίπτωση τέτοιου ενδεχομένου προ

του 2013, οπότε και θα τεθεί σε λειτουργία ο μόνιμος μηχανισμός σταθερότητας, που όντως προβλέπει την αναδιάρθρωση του χρέους μιας χώρας - μέλους της ευρωζώνης. Αιτία, όπως λένε, είναι αφενός μεν η κακή εφαρμογή του Μνημονίου – στους στόχους του οποίου ήταν και το να καταστεί βιώσιμο το δημόσιο χρέος – αφετέρου η διαφαινόμενη αδυναμία της Ελλάδας να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές το 2012, όπως ήταν ο αρχικός σχεδιασμός.

Ετσι, λένε τα στελέχη της Επιτροπής, στο πρώτο τρίμηνο του 2012 η Ελλάδα αναμένεται να λάβει 10 δισ. ως δάνειο από τους εταίρους – αλλά για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της χρειάζεται άλλα περίπου 20 δισ.

ΔΥΟ ΕΠΙΛΟΓΕΣ. Εφόσον οι αγορές είναι κλειστές, όπως όλα δείχνουν, δύο είναι οι επιλογές: είτε οι εταίροι θα δώσουν επιπλέον χρήματα στην Ελλάδα, μέσω του προσω

ρινού μηχανισμού (EFSF), για τον οποίο οι ηγέτες ακόμη δεν έχουν συμφωνήσει πώς θα ενισχυθεί η δανειακή του ικανότητα, είτε θα υπάρξει αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους.

Κατά τους παράγοντες της Κομισιόν, είναι αμφίβολο ότι οι πλούσιοι εταίροι – και κυρίως η Γερμανία – θα δεχθούν να δίνουν επί αόριστον χρήματα στις χώρες της περιφέρειας που αντιμετωπίζουν προβλήματα, κυρίως τώρα που έχει αποδειχθεί

και ότι η Ελλάδα δεν είναι μεμονωμένη περίπτωση και ότι η μέθοδος «δάνειο με λιτότητα» δεν αποδίδει. Ως εκ τούτου – λένε κοινοτικές πηγές – αναμένεται να υιοθετηθεί η δεύτερη λύση, η αναδιάρθρωσης, με κοινή συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης και των πιστωτών της, υπό την εποπτεία της Κομισιόν, ώστε να προκληθεί η λιγότερο δυνατή αναταραχή στην ευρωζώνη και το ελληνικό και ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα.

Οι πιρουέτες της φράου Μέρκελ

Τι σκέφτεται η γερμανίδα καγκελάρια για το ευρώ και την Ελλάδα; Ο Παύλος Τσίμης πήγε στη Γερμανία αναζητώντας την απάντηση

Τρία τα ακλόνητα επιχειρήματα της καγκελάριας για την επιβίωση του ενιαίου νομίσματος

«Ερώτηση: Τι κοινό έχουν η πυρηνική καταστροφή στη Φουκουσίμα, οι βομβαρδισμοί στη Λιβύη και η κρίση χρέους στην ευρωζώνη; Απάντηση: Και τα τρία προκαλούν εκλογικό πονοκέφαλο στην κ. Μέρκελ!». Λίγες ημέρες πριν από τις εκλογές στη Βάδη-Βυρτεμβέργη, ένας γερμανός συνάδελφος μου εξηγεί τα μυστικά της γερμανικής εκλογικής σκηνής. Γνωρίζει την καγκελάρια από τα πρώτα της πολιτικά βήματα. Η Μέρκελ, λέει, πιστεύει ακράδαντα στο αμερικανικό ρητό «politics is always local» - η πολιτική είναι προπάντων τοπική υπόθεση.

Κάπως έτσι λοιπόν η φράου Μέρκελ, παραμονές των κρίσιμων εκλογών στη Στουτγάρδη: Έκανε, πρώτον, θεαματική στροφή 180 μοιρών στη θέση της για τα πυρηνικά εργοστάσια και ανήγγειλε το κλείσιμό τους. Έκανε, δεύτερον, αποχή από την ψηφοφορία στον ΟΗΕ για τη Λιβύη (σεβόμενη τη θέληση της δημοσκοπικής πλειοψηφίας να μην εμπλακεί γερμανός στρατιώτης σε άλλον πόλεμο). Και, τρίτον, στην ευρωπαϊκή Σύνοδο Κορυφής της 24ης Μαρτίου ζήτησε να αλλάξουν αυτά που είχε συμφωνήσει 15 ημέρες νωρίτερα, ώστε να καταβάλει σε πέντε ετήσιες δόσεις και όχι μονοκοπανιά το μερίδιό της για το κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (και να γλιτώσει κανένα ενοχλητικό πρωτοσέλιδο στην «Μπιλντ», για τους Έλληνες που μας παίρνουν το πορτοφόλι). Η Μέρκελ λοιπόν έχει στο μυαλό της πρώτα την εκλογική επιβίωση του ταλαιπωρημένου κυβερνητικού συνασπισμού της. Για το ευρώ, την ευρωζώνη, την κρίση χρέους και το ελληνικό δράμα, τι να έχει άραγε κατά νου; Πέρασε πέντε ημέρες στη Γερμανία αναζητώντας μια απάντηση στο ερώτημα.

ΕΚΑΝΕ ΛΑΘΗ. «Μην έχετε αμφιβολία», με διαβεβαίωσε ο Βέρνερ Χόγιερ, ο πολύπειρος υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. «Η Γερμανία πέρασε ίσως πέρυσι μια στιγμή ευρωπαϊκής αμφιβολίας, έκανε κάποια επικοινωνιακά λάθη, δεν εξήγησε σωστά τις θέσεις και τις ανησυχίες της, αλλά σήμερα υποστηρίζει σθεναρά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και είναι αποφασισμένη να στηρίξει πάση θυσία το ευρώ». Ο πορτογάλος συνάδελφος που κάθεται δίπλα μου ακούει και αναστενάζει. Συναντήσαμε τον Χόγιερ στο παλιό ανατολικογερμανικό κυβερνητικό κτίριο που στεγάζει το υπουργείο Εξωτερικών στο Βερολίνο. Το επόμενο

ραντεβού ήταν στο μοντέρνο γυάλινο κτίριο της Βουλής, δίπλα στα νερά του ποταμού Σπρέε. Ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής επιτροπής για τα ευρωπαϊκά θέματα Γκίντερ Κρικμπάουμ είναι επίσης κατηγορηματικός: το κλίμα έχει αλλάξει, οι συζητήσεις στην Κοινοβουλευτική Ομάδα πριν από τη Σύνοδο Κορυφής ήταν ήρεμες, καμιά σχέση με το περυσινό κλίμα, η στήριξη στο ευρώ είναι κοινώς αποδεκτή στρατηγική και για τη γερμανική κοινή γνώμη η Ελλάδα δεν είναι η άσωτη που μας τρώει τα λεφτά, αλλά μια γενναία χώρα που κάνει θυσίες. Και που, επιπλέον, θα πουλήσει περιουσία 50 δισ. ευρώ για να ξεχρεώσει.

Η καγκελάρια, λέει ο βουλευτής της, οδήγησε τη γερμανική κοινή γνώμη να αποδέχεται σήμερα αυτά που πέρυσι ούτε ήθελε να ακούσει. Οσο, τουλάχιστον, η υπόθεση εμφανίζεται στα μάτια της ως βοήθεια προς ατυχισμένους εταίρους και όχι (όπως πραγματικά είναι) ως έμμεση ενίσχυση των τραπεζών που αγόρασαν τα ομόλόγα τους, παρατηρεί ένας ισπανός συνάδελφος. Στη Φρανκφούρτη, την έδρα της Μπούντεσμπανκ, ένα στέλεχος της τράπεζας απλώνει πίνακες στατιστικής και μου εξηγεί γιατί η Γερμανία, αφού έζησε τη στιγμή της αμφιβολίας της, υποστηρίζει ειλικρινά την επιβίωση του ευρώ.

ΓΙΑ ΤΡΕΙΣ ΛΟΓΟΥΣ. Υπάρχουν τρία ακλόνητα επιχειρήματα. Πρώτον, τη δεκαετία του ευρώ ο πληθωρισμός (ο μεγάλος, αταξιστικός γερμανικός τρόμος από τις ημέρες της Βαϊμάρης, όταν ο πληθωρισμός εξολόθρευσε τη γερμανική μεσαία τάξη και έστρωσε τον δρόμο στον Χίτλερ) ήταν χαμηλότερος από ό,τι ήταν στα 45 χρόνια του μάρκου. Δεύτερον, αν η Γερμανία

Η Ελλάδα από «άσωτη που μας τρώει τα λεφτά» έγινε «μια γενναία χώρα που κάνει θυσίες»

ήταν στο μάρκο, το νόμισμά της θα είχε δεχθεί αφόρητες ανατιμητικές πιέσεις την ώρα που όλα τα άλλα εθνικά νομίσματα στην Ευρώπη θα υποτιμούντο και οι γερμανικές εξαγωγές δεν θα είχαν τη σημερινή άνθηση, σε καιρό κρίσης. Και, τρίτον, τα στοιχεία δείχνουν ότι το 2010, όταν η ανάκαμψη στον λοιπό ανεπτυγμένο κόσμο ήταν καχεκτική ή ανύπαρκτη, η Γερμανία γνώρισε τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στα 20 χρόνια από την ενοποίησή της!

«Αρα, κερδίζω από τη ζημιά των υπο-

λοίπων», παρατηρώ. «Το ζήτημα δεν είναι ο εσωτερικός ανταγωνισμός εντός ευρωζώνης», λαμβάνω απάντηση υπεκφυγής. «Το ζήτημα είναι να γίνει πιο ανταγωνιστική ολόκληρη η ευρωζώνη έναντι των διεθνών ανταγωνιστών της».

Εξ ου και το διαβόητο Wettbewerbsfähigkeit Pact - το Σύμφωνο Ανταγωνιστικότητας της κ. Μέρκελ, που οι ευρωγραφειοκράτες μετονόμασαν σε «σύμφωνο euro-plus». Και το οποίο, με τα λόγια ενός γνωστού γερμανού αναλυτή, προβλέπει ότι αφού δεν μπορούμε να υποτιμούμε το νόμισμα ούτε να παίζουμε με τα επιτόκια ούτε να δημιουργούμε ελλείμματα, μπορούμε στο εξής να είμαστε ανταγωνιστικοί μόνο κάνοντας μισθολογικό ντάμπινγκ. Κρατώντας χαμηλό το μοναδιαίο εργατικό κόστος. Τόσο απλό...

Ο γερμανός αναλυτής μου αποκαλύπτει ότι στο εσωτερικό της γερμανικής κυβέρνησης και μεταξύ των οικονομικών συμβούλων της καγκελάριας υπάρχουν μεγάλες διαφωνίες και συχνά διεξάγεται θυελλώδης συζήτηση για τη στρατηγική αντιμετώπισης της κρίσης χρέους στην ευρωζώνη.

Από τη μια, υπάρχουν εκείνοι που υποστηρίζουν πως πρέπει ακόμη να κερδίσουμε χρόνο. Ο περυσινός «μηχανισμός σωτηρίας» που αυτοσχεδιάστηκε προχειρώς για την ελληνική περίπτωση, όταν πια η κ. Μέρκελ επέιθη ότι η Αθήνα θα γινόταν η Λίμαν της Ευρώπης, ήταν ακριβώς αυτό: προσπάθεια να κερδηθεί χρόνος και να αποτραπεί η ελληνική χρεοκοπία σε μια στιγμή που θα προκαλούσε ντόμινο χρεοκοπιών στην ευρωζώνη και όλεθρο στο τραπεζικό της σύστημα. Η μείωση του ελληνικού επιτοκίου και η παράταση στη εξόφληση του δανείου της τριόμι είναι άλλη μια «αγορά χρόνου». 'μετά βλέπουμε...

ΤΟ ΚΟΥΡΕΜΑ. Από την άλλη υπάρχουν εκείνοι (ο συνομιλητής μας ανάμεσά τους) που υποστηρίζουν ότι η αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, ένα κούρεμα στην ριζική του 30%, είναι εντέλει αναφευκτη και καλύτερα να γίνει αμέσως. Θα διευκολύνει την εθνική προσπάθεια, θα προεξοφλήσει την προσδοκία των αγορών και θα καθυστερήσει. Επίσης δεν θα προκαλέσει αφόρητο βάρος στις ευρωπαϊκές τράπεζες, των οποίων η συνολική έκθεση σε ελληνικά, ιρλανδικά και πορτογαλικά ομόλογα είναι της τάξεως των 100 δισ. ευρώ - συνεπώς απώλεια 30 δισ. θα ήταν εύκολα απορροώσιμη. Ο κίνδυνος φυσικά θα ήταν να επιτεθεί η αγορά στην Ισπανία. Από την άλλη όμως, επισημαίνει ο συνομιλητής μου, υπάρχει ο κατά πολύ μεγαλύτερος κίνδυνος να τιναχτεί στον αέρα όλη η στρατηγική από μια κοινωνική εξέγερση στις χώρες που δανείζονται, ή μια πολιτική εξέγερση του εκλογικού σώματος στις χώρες που δανείζουν.

Η συζήτηση συνεχίζεται. Οι φωνές που καλούσαν να αποβληθεί η Ελλάδα από το ευρώ είναι περιθωριακές, με διαβεβαιώνει. Κανείς δεν το προτείνει στα σοβαρά, θα ήταν πολύ επικίνδυνο. Συνεπώς; ρωτώ. Κερδίζετε χρόνο, μου απαντά. Μέχρι να πειστούν και οι συντηρητικότεροι σύμβουλοι της κ. Μέρκελ ότι ο κίνδυνος για την Ισπανία πέρασε. Κάντε ό,τι καλύτερο μπορείτε με τον χρόνο που έχετε. Και ο Θεός μαζί σας...